

Tasarımcıya da teşvik geliyor...

2008'DE YÜRÜRLÜĞE GİREN 5746 SAYILI YASA İLE ÜLKEMİZDE AR-GE FAALİYETLERİ HIZ KAZANDI. TBMM KOMİSYONUNDA KABUL EDİLEN YASA TASARISI İLE AR-GE FAALİYETLERİ VE BU FAALİYETLERİ YAPANLARA SAĞLANAN BAZI TEŞVİKLERİN TASARIMCILARI DA KAPSAYACAK ŞEKİLDE GENİŞLETİLMESİ GÜNDEME GELDİ.

Araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) indirimine ilişkin düzenleme Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinde yer alıyor. Bu madde kapsamında mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamalarının yüzde 100'ü 'Ar-Ge indirimi' olarak kurumlar vergisi beyannamesinde kazançtan indirilebiliyor. Matrahın yetersiz olması nedeniyle ilgili dönemde indirim konusu yapılamayan tutar, sonraki hesap dönemlerine devrediyor.

Bunun yanında bir de 5746 sayılı 'Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun' var. 2008 yılında yürürlüğe giren bu yasa ile ülkemizde Ar-Ge faaliyetlerinin hız kazandığı görülüyor. Bu kanun Ar-Ge indiriminin yanında Ar-Ge faaliyetinde bulunan mükelleflere sağlanan bazı teşvikleri de (SGK primi işveren hissesi desteği, Ar-Ge ve destek personeline ilişkin gelir vergisi stopaj teşviki gibi) içeriyor.

Geçtiğimiz ayın 18'inde Meclis Başkanlığına bir yasa tasarı sunuldu. Tasarıda, iki yasada yapılması planlanan değişiklikler öne çıkıyor. Birincisi yukarıda da

bahsettiğimiz 5746 sayılı Ar-Ge yasası. İkincisi ise 4691 sayılı teknoloji geliştirme bölgeleri yasası.

Söz konusu tasarı ilgili Komisyonda (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu) kabul edildi. Önümüzdeki günlerde Genel Kurul gündemine gelmesi bekleniyor.

Bu yazımızda tasarı ile 5746 sayılı Ar-Ge yasasında yapılması öngörülen önemli bazı değişikliklere değineceğiz.

TASARIMCI DA KAPSAMDA

Yasa tasarı ile insana ve çevreye duyarlı, katma değeri yüksek tasarımların oluşturulması ve korunması, ülkemiz tasarım ve tasarımcıların dünya ile rekabet edebilir hale getirilmesi amacıyla, yasanın ilgili bölümlerine tasarım ve tasarımcıların eklendiğini görüyoruz. Buna göre 5746 sayılı yasa kapsamında Ar-Ge faaliyetleri ve Ar-Ge personeline sağlanan destek ve teşvikler, tasarım faaliyeti ve tasarım personeline de sağlanacak. Yasanın başlığı da içeriğe uygun olarak değiştiriliyor. Artık 'Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun' olacak.

Peki, tasarım faaliyeti nedir? Yasa tasarisında bu faaliyet;

- Sanayi alanında ve Bakanlar Kurulunun uygun göreceği diğer alanlarda katma değer ve rekabet avantajı yaratma potansiyelini haiz,

- Ürün veya ürünlerin işlevselliğini artırma, geliştirme, iyileştirme ve farklılaştırmaya yönelik yenilikçi faaliyetlerin tümü, olarak tanımlanıyor. Tasarım personeli ise tasarım faaliyetinde doğrudan görevli tasarımcı ve teknisyenleri ifade ediyor.

Tasarımcının tanımı da yasa tasarisında;

- Tasarım faaliyetleri kapsamında projelerin gerçekleştirilmesi ve ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde yer alan,
- Üniversitelerin; mühendislik, mimarlık veya tasarım ile ilgili bölümlerinden mezun en az lisans derecesine sahip kişiler ile tasarım alanlarından herhangi birinde en az lisansüstü eğitim derecesine sahip diğer kişiler, olarak yer alıyor.

ÜCRET İSTİSNASI

Şu andaki uygulamaya göre Ar-Ge projelerinde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin bu çalışmalarından elde ettikleri ücretlerin doktorası olanlar için yüzde 90'ı diğerleri içinse yüzde 80'i gelir vergisinden istisnadır. Tasarı ile tasarım ve destek personelinin de yararlanabileceği bu istisnaya ilişkin oranlar aşağıdaki şekilde değiştiriliyor.

Tasarı aynen yasalarsa söz konusu personelin ücretlerinin;

- Temel bilimler alanlarından birinde en az yüksek lisans

derecesine sahip olanlar için yüzde 95'i,

- Yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde 90'ı,
- Diğerleri için yüzde 80'i gelir vergisinden istisna olarak değerlendirilecek. Temel bilimler ise yükseköğretim kurumlarının matematik, fizik, kimya ve biyoloji lisans programları olarak tanımlanıyor.

SERMAYE DESTEĞİNE İNDİRİM

Yürürlükte bulunan yasa uyanca; yüksek lisans ya da doktora öğrencileri, üniversiteden bir yıl içerisinde mezun olabilecek durumdaki öğrenciler ile başvuru tarihinden itibaren en çok 5 yıl içinde mezun olmuş kişilerin kamu tarafından desteklenen projeleri için teknoloji sermayesi desteği verilebiliyor. Destek, bir defaya mahsus ve hibe olarak veriliyor ve 100 bin lirayı geçemiyor.

Yasa tasansı ile yukarıdaki 5 yıllık süre 10 yıla çıkarılıyor. Bu sayede destekten yararlanabileceklerin kapsamı genişletilmiş oluyor.

Yasa tasansında ayrıca, bu destekten faydalananlara bir de sermaye desteği verilmesi öngörülüyor. Buna göre desteğe konu projelerin finansmanında kullanılmak üzere, gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından sağlanan sermaye destekleri beyan

edilen gelirin ve kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabilecek. Ancak bu sermaye desteği beyan edilen gelirin veya kurum kazancının yüzde 10'unu ve özsermayenin yüzde 20'sini aşmıyor. İndirim konusu yapılacak tutar ise yıllık olarak 500 bin lirayı aşmayacak.

İKİ YIL DEVLET DESTEĞİ

Şu anda yürürlükteki mevzuatta bulunmayan bir uygulama. Bu desteğin, temel bilimler (matematik, fizik, kimya, biyoloji) alanında en az lisans derecesine sahip Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezleri için getirilmesi öngörülüyor. Söz konusu personelin her birine ödenen aylık ücretin, brüt asgari ücret (2016 yılında aylık 1.647 lira) kadarlık kısmı iki yıl süreyle Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından karşılanacak.

Ancak bunun da bir üst sınırı olduğu unutulmamalı. Her bir Ar-Ge merkezine sağlanacak destek ilgili ayda Ar-Ge merkezinde istihdam edilen toplam personel sayısının yüzde 10'unu geçemiyor.

İTHALAT VERGİLERİ

Tasarıda ithalatta ödenen vergilerle ilgili yeni bir düzenleme yer alıyor. Buna göre yürütülen Ar-Ge, yenilik ve tasarım projeleri ile ilgili araştırmalarda kullanılmak üzere ithal edilen eşya, gümrük vergisi ve her türlü fondan istisna olacak.

Ayrıca yine bu kapsamda düzenlenen kağıtlar ile yapılan işlemler üzerinden damga vergisi ve harç da ödenmeyecek.

SİPARİŞE DAYALI AR-GE

Ar-Ge merkezleri için siparişe dayalı Ar-Ge uygulaması aslında şu andaki mevzuatta da var. Ancak uygulama Bakanlığın verdiği yazılı görüşler çerçevesinde yürüyor.

Tasarıyla, söz konusu uygulamanın yasa metnine konmuş olduğunu görüyoruz. Buna göre Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürüttükleri Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetleri yasada yer alan indirim, destek ve teşviklerden yararlanabilecek.

Ancak yapılan harcamaların sadece yüzde 50'si Ar-Ge ve tasarım merkezi tarafından indirim olarak dikkate alınabilecek. Kalan yüzde 50'lik kısım ise siparişi veren gelir veya kurumlar vergisi mükellefi tarafından indirilecek.

Siparişi verenin mükellef olmaması durumunda Ar-Ge ya da tasarım merkezi tarafından harcamanın tamamının indirilmesi mümkün.

Ancak siparişi verenlerin, siparişe ilişkin kağıtlara ait damga vergisi istisnası dışındaki teşvik ve desteklerden yararlanamayacağını da hatırlatmakta fayda var.

1 MARTTA BAŞLIYOR

Yukarıdaki düzenlemelerin hepsi yasanın yayım tarihini izleyen aybaşından itibaren yürürlüğe girecek. Buna göre tasarınn TBMM Genel Kurul'da aynen kabul edilmesi, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanması ve ardından bu ay içerisinde Resmi Gazete'de yayımlanması şartıyla Mart ayının başından itibaren uygulanacağını söyleyebiliriz. Ama bu sürecin herhangi bir aşamasında gecikme olursa, uygulama da sonraki aylara sarkabilecektir.